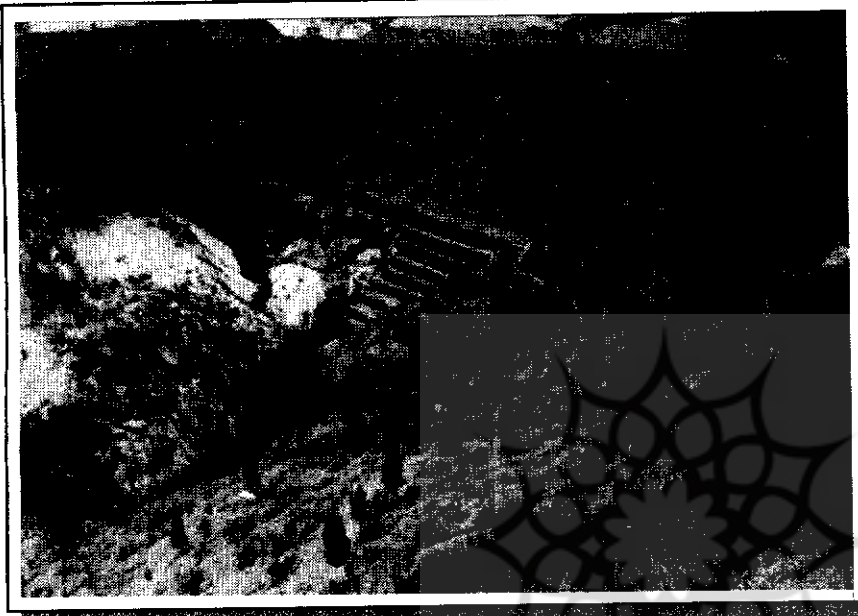

روشی نوین برای احیای جنگل‌های نابود شده

هنگ کنگ، یا همان جایی که استعمارگران بریتانیایی در اوایل قرن نوزدهم آن را «صخره‌ای لم‌بزرع» توصیف کرده بودند، به نحو شگفت‌آوری از لحاظ تنوع گونه‌ها غنی است. هنگ‌کنگ با وسعت ۱۰۹۵ کیلومتر مربع بیش از کل بریتانیا انواع پرند، پستاندار، حشره و گیاه را در خود جای داده است. اما فقط همین.

جنگل‌های هنگ‌کنگ تقریباً نابود شده‌اند زیرا قرن‌ها قبل از جنگ دوم جهانی، قطع بی‌رویه درختان، جنگل‌ها را تُنک کرده بود و در اوایل دهه ۱۹۴۰ که ژاپنی‌ها هنگ‌کنگ را به اشغال درآوردند، باقیمانده درختان هم به مصرف سوخت اجاق آشپزخانه‌های نظامیان ژاپن رسید. هرچند قسمت اعظم هنگ‌کنگ را (که دو پنجم آن پارک حفاظت شده اعلام شده است) با یک یا دو گونه گیاه سبزپوش کرده‌اند اما این «تک‌کشتی» یا تک محصولی جنگل‌های دست‌ساز آدمی بسیار آسیب‌پذیر است. وانگهی «تک‌کشت‌ها» که عمدتاً از درخت شمشیرخشت استرالیایی (Australian Eucalypts) یا نوعی کاج موسوم به (Masson Pine) هستند طعمه کرم‌هایی از نوع «نماتودها» شدند. نماتودها در جنوب چین کشتزارها و جنگل‌های مصنوعی را هدف حمله خود قرار داده‌اند.

بیلی هاجی - هنگ، گیاه‌شناس جوان دانشگاه هنگ‌کنگ امیدوار است که تنوع طبیعی اولیه جنگل‌های هنگ‌کنگ را احیاء کند. تلاش‌های این گیاه‌شناس در پکن مورد توجه دانشمندان قرار گرفته است. احیاء جنگل‌ها پس از سیل‌های مهیب تابستان گذشته در چین

دست کم یکصد سال طول می‌کشد تا چیزی شبیه جنگل به وجود آید. قطعه جنگل‌های بکر که از آن‌ها بذر درختان جنگلی به دست آید، بسیار کمیاب هستند. این نوع جنگل‌ها عمدتاً در دره‌های باریک و تنگ کوهستانی و جنگل‌های مقدس فننگ‌شوی (Feng Shui) در پشت دهکده‌ها و معابد یافت می‌شوند. حیواناتی نظیر میمون‌ها، گیبون‌ها، سنجاب‌های بزرگ پرند و پرندگان بذر درختان جنگلی را در مدفوع خود حمل می‌کنند و با دفع مدفوع بذر درختان را می‌پاشند.

دکتر چی - هنگ می‌خواهد با کاشت مخلوطی پیوندی از نهال‌های دقیقاً انتخاب شده روند احیای جنگل‌ها را سرعت بخشد. امید می‌رود که این نهال‌های متنوع پیوندی ظرف پنجاه سال، یعنی نصف دوران طبیعی، به جنگل بدل شوند. در مرحله اول، دکتر چی - هنگ از

بسیار اهمیت یافته و در صدر سیاهه برنامه‌های مهم دولت چین قرار گرفته است. این نکته ثابت شده است که فرسایش خاک و نابودی جنگل عوامل اصلی سیل‌های اخیر در چین بوده است. در گذشته، در چین و در زمین‌هایی که زمانی در آنها جنگل وجود داشت، یک یا دو گونه گیاه (آن هم غیربومی) می‌کاشتند، اما شیوع آفت کرم‌های نماتود و سایر انگل‌های گیاهی، بقای این نوع ایجاد جنگل مصنوعی را زیر سؤال برد. بعضی از مقام‌های جنگل‌بانی چین توجه خود را به تلاش‌های بیلی‌هاجی - هنگ، گیاه‌شناس جوان هنگ‌کنگی معطوف کرده‌اند.

یک راه احیاء منطقه‌ای که قبلاً در آن جنگلی روئیده بود، این است که دور آن نرده یا پرچین نصب شود. بذرهای گیاه به داخل این منطقه محصور شده نفوذ می‌کنند. تجارب به دست آمده در غرب مؤید این نکته است که

موسسه حفظ نباتات خواست تا به او زمان و مکان کافی برای پرورش نهال درختان بومی بدهد. او پانزده هزار نهال را به سال دوم عمرشان رساند. دکتر چی - هنگ از میان چهارصد گونه بومی چهل گونه را جمع آوری کرد که از میان آنها تنها دو گونه از رشد بازماندند. برنامه اولیه این است که در مکان‌های درجه‌بندی شده از لحاظ بوم‌شناسی، و در قطعات کوچک، طیفی از آزمون‌ها را با کاشت این حدود چهل نهال بومی انجام دهند. در هر مکان آزمایش، مخلوطی از گونه‌های بومی را می‌کارند تا بهترین و مقاوم‌ترین را انتخاب کنند. به محض انتخاب نهال برتر، آن را در تایی موشان (Tai Moshan) که منطقه‌ای کوهستانی با چند رشته کوه است، می‌کارند.

هدف، زیرکشت بردن نیمی از مساحت هنگ کنگ (حدود ۵۰۰ کیلومتر مربع) با درختان بومی است و در حین زیرکشت بردن این بخش از هنگ کنگ، سنجاب‌های بزرگ پرنده را هم در منطقه کوهستانی تائی‌موشان رها می‌سازند تا در پراکنش و پاشیدن بذر گیاهان جنگلی از طریق مدفوع خود ایفای نقش کنند. خوب، پرسش اینجاست که هزینه این روش احیاء جنگل‌ها را از کجا تأمین می‌کنند. حکومت قلمروی هنگ‌کنگ باید بخش خصوصی را ترغیب کند تا در این کار زمان‌بر و سرمایه‌بر برای نسل‌های آتی سرمایه‌گذاری کند. در هنگ‌کنگ فقط بنگاه‌های خصوصی فعالند و اساس اقتصاد آن را تشکیل می‌دهند. یک احتمال این است که شرکت‌های خصوصی

تولید برق هزینه احیاء جنگل‌ها را بپردازند. توجیه هم این است که شرکت‌های تولید برق از دودکش خود گاز CO2 بیرون می‌دهند و اگر این گاز به وسیله گیاهان جذب نشود در افزایش گرمای کره زمین مؤثر خواهد بود. میلیارد‌های جویای نام - و ظاهراً یا باطناً بشردوست - هم منبع خوبی برای تأمین هزینه احیاء جنگل‌های هنگ‌کنگ هستند. به هر حال هرکسی، یا مؤسسه‌ای هزینه احیاء جنگل‌ها را بپردازد به طور حتم سنجاب‌های بزرگ پرنده خوشحال خواهند بود.

□ مأخذ: اکونومیست - ۹ ژانویه ۱۹۹۹
برگردان از بخش ترجمه «گزارش»

سومین کتاب سال :

سومین افتخار در کشاورزی ایران

فراخوان برای حضور در

سومین بانک اطلاعات کشاورزی (دامپروری، دامپزشکی و داروهای دامی باغبانی، دفع آفات و حفظ نباتات، ماشین‌آلات و ادوات کشاورزی، جنگل و مرتع، آب و آبخیزداری و تاسیسات آبرسانی، شیلات و آبزیان و صیادی، صنایع غذایی)، مهندسين مشاور، پیمانکاران و مجریان

سومین کتاب سال کشاورزی، دامپروری و آب ایران آماده دریافت مشخصات و اطلاعات شرکت، مزرعه و کارخانه تحت مدیریت شما جهت معرفی می باشد.

تهران - خیابان مفتح، خیابان گلزار، شماره ۵۴
صندوق پستی: ۵۴۶۷-۱۴۱۵۵ دورنگار: ۸۸۳۲۳۶۱

THE IRAN AGRICULTURAL YEAR BOOK
صندوق پستی: ۵۴۶۷-۱۴۱۵۵ تهران
تلفن: ۸۸۳۲۳۶۱ (۵ خط)